

ARESTA

50 anys de Pessebres
1959-2009

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - NOVEMBRE/ DESEMBRE 2009 - Núm. 102
Subscripció anual: 20 € / Preu exemplar: 4 €

ARESTA 102
NOVEMBRE-DESEMBRE 2009

2

TEMA DE PORTADA
50 ANYS DE PESSEBRES (1959-2009)
Manel Cortès

6

ARTICLE
EN RECORD DE JOAN CARLES SISÓ
Equip Aresta i Dolors Llordès

7

CONCURS
CONCURS DE LA MILLOR
PORTADA DE L'ARESTA
Equip Aresta

8

ALPINISME
DARRER TRESMIL
DEL CARLES GINÉ
Neus Martínez

10

EXCURSIONISME
51 PESSEBRE A MUNTANYA:
SANT MIQUEL DE VALLDÀRIES
Josep Lluís Gàzquez

12

VIDA DEL CENTRE
APUNTS I COMUNICACIONS

13

ALPINISME
LA VOLTA AL POSETS
Miquel Àngel Ramos i Pinto

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordès, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: cel@cel.cat INTERNET: <http://www.cel.cat> IMPRIMÈIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 20 euros. Preu del número: 4 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTOS DE PORTADA: (A dalt:) El VII Pessebre (Cenobi de Mur, 19-XII-1965). Foto: Jordi Slrera. (A baix:) any 2008, Ermita de Carràima. Foto: Mercè Ciutat. Pessebre 2008, foto: Jesús Forcada

COL·LABOREN:

Ajuntament de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

50 anys... una xifra carregada d'experiència.

50 anys... una meta aconseguida amb constància, costums, il·lusions...

50 anys... de pessebres al cim d'una muntanya, pel Centre Excursionista de Lleida.

És aquest un dels esdeveniments que han arribat a la fita dels 50 anys, i com a conseqüència es mereix un digne reconeixement, sobretot a la tasca d'unes persones motivades per un particular objectiu: la reunió d'uns socis/amics per passar una diada al voltant d'un Naixement a la natura.

Tot plegat sembla ben senzill.

Però ser perseverant no és gratuït. Cal l'esforç d'algú que sàpiga arrossegar el carruatge... que sàpiga escollir un lloc adequat per a totes les edats... que sàpiga aglutinar un col·lectiu amb entusiasme durant tot el camí... que sàpiga transmetre als menuts el significat i agermanament dels valors de la natura i de la tradició, dels quals els més grans ja ens en vam enamorar un dia... que sàpiga avivar la passió per l'amistat... en una paraula... que sàpiga convèncer.

I això ja no és tan senzill.

És per aquest motiu que des de l'*Aresta* volem agrair als pioners i continuadors dels pessebres al cim d'una muntanya que hagin posat cadascun d'ells el seu gra de sorra perquè avui puguem celebrar aquests 50 anys.

Totes i tots ens en sentim molt orgullosos i molt agraïts!!!

Gràcies.

50 anys de Pessebres (1959-2009)

Enguany hem commemorat els cent primers números de la revista *ARESTA*, i celebrem també els 50 anys del nostre **Pessebre al Cim d'una Muntanya**. Amb el Pessebre que fa el número 51, es compleix mig segle transcorregut des del primer de tots, aquell que es portà a la Punta del Curull el 26 de desembre de 1959. Això m'ha esperonat a escriure unes ratlles sobre aquell Pessebre i els immediats que el van seguir, per dos motius: l'un és que només quedem quatre gats com a testimonis vius d'aquella època. L'altre és que, pels remors que corren, podria ser que a l'*ARESTA* de paper no li quedi d'aquí endavant una llarga vida, i voldria deixar un testimoni escrit, en lletres millor que en volàtils *bytes*, de com va nàixer la idea i dels fets que ja ben pocs coneixem.

El primer *Pessebre al Cim d'una Muntanya* (Punta del Curull, 26 de desembre de 1959) arribà a dalt portat a l'esquena pel seu artífex, en Ramon Pardell (Foto: M. Cortis)

La història dels Pessebres del Centre començà, doncs, a l'any 1959. Al desembre d'aquell any, en **Ramon Pardell**, conegut i hàbil pessebrista especialitzat en diorames, em va fer adonar que el GELEI, un club excursionista de Barcelona, posava des de feia dos anys un pessebre al cim de les Agudes, al Montseny. La notícia ens havia arribat per la premsa diària, o potser a través de la revista *Cordada*, desapareguda fa molts anys, a la qual jo estava subscrit.

I en Pardell va tenir la pensada: *—Per què no podem també nosaltres, els de Lleida, posar un pessebre dalt d'un cim?* Jo em vaig engrescar immediatament, i tot seguit ho vam proposar al Sebastià Teixidó (el *Tià*), de la junta del nostre Centre, i a l'Alfred Almacelles. A ells també els va agradar la idea, i es tirà endavant, si bé rebaixant les nostres pretensions inicials de dur-lo al Montsec. Però ens havíem decidit tard, i com que en Pardell havia de confeccionar el pessebre, no fou fins al dia de Sant Esteve quan l'acte es va poder dur a terme.

És del Ramon Pardell, doncs, tot el mèrit de la idea inicial, i també se li deu la realització material del pessebre, un bonic diorama representant una típica balma obrada, dins d'una caixa d'uns 40x30x30 cm, a prova del temperi. Aquell mateix pessebre es va fer servir uns quants anys més, fins al 1969, i d'això venia el costum d'anar a recollir-lo passat el Nadal. Després, altres socis van realitzar pessebres: jo mateix (1970), l'Andreu Cots (1971), el Xavier Sirera, un altre hàbil artífex (del 1974 al 1981 pel cap baix) i encara potser algú més del qual no ha quedat constància escrita. Al cap d'uns anys, es va optar per comprar-lo fet.

L'organització, els primers anys, anava a càrrec del Ramon Pardell (fins que un dissortat accident l'apartà de l'excursionisme), el Sebastià Teixidó, l'Alfred Almacellas i jo mateix. S'hi van incor-

porar ben aviat altres elements, tots joves (aleshores, és clar): el Xavi Sirera, el Jesús Forcada, el matrimoni Biosca i alguns altres menys assidus. I també el Salustià Manuel Ros, un altre “gran” que, com l’Alfred Almacellas, sempre feia costat als joves. L’Alfred Almacellas i el Sebastià Teixidó tenien cura de llogar els autocars, i els altres de la resta de detalls.

Els llocs per portar el pessebre també els triàvem nosaltres, generalment a indrets que ja coneixíem i, si aquest no era el cas, els anàvem a veure prèviament.

El nostre pessebre no fou, com hem dit, el primer en el temps, però potser sí que ha estat el de més durada, amb 51 edicions fins al moment. Els interessats trobaran un capítol dedicat a aquest tema, escrit per l’Àngel Gàzquez, al llibre *Història gràfica del C.E. de Lleida, 1950-1979* i, del mateix autor, una relació a l’*ARESTA* núm. 24. Molt complet i exhaustiu és el muntatge, amb textos i nombrosa informació gràfica, creat pel Jesús Forcada i exposat al seu dia a la Diputació de Lleida amb motiu del Centenari del Centre.

Per no haver d’escriure una crònica massa llarga, em limitaré a fer un breu resum de les primeres edicions del nostre Pessebre al Cim d’una Muntanya, que a alguns socis (ben pocs, ja) els servirà per recordar, i als altres els dirà com va nàixer aquesta tradició.

Com ja hem dit, el 26 de desembre de 1959, dia de Sant Esteve, es va fer realitat per primera vegada la nostra idea. Érem només 24 assistents, sortits de Lleida en un petit autocar, no recordo de quina

El IV Pessebre (ermita de Montalegre, 23 de desembre de 1962) aportà una novetat: el diorama d’en Ramon Pardell anava posat dins d’una tenda d’acampada metàl·lica. Era portada a l’esquena per dos excursionistes. En aquesta imatge són en Manel Baró i l’Alfred Almacellas. En segon terme veiem Manel Cortès, Xavi Sirera i el matrimoni Escolà. (Foto: Jordi Sirera)

empresa (l’època Riera encara no havia arribat). Al poble del Vilosell començà l’excursió, acompanyats per alguns veïns, fins a la Punta del Curull. El **I Pessebre** arribà al cim portat pel seu autor, en Ramon Pardell, i fou dipositat damunt d’un gros pedró construït expressament, a l’entorn del qual es van cantar les tradicionals nades, acte del qual en Ramon Ricart filmà una pel·lícula en 8 mm que es conserva. Es diposità un llibre registre amb la signatura de tots els assistents. L’any següent, el 18 de desembre, es portà el **II Pessebre** (el mateix fet pel Ramon Pardell, que va servir fins a l’any 1969) també a la Punta el Curull, amb nombrosa assistència, ja que s’hi va afegir l’Orfeó Lleidatà. Una forta nevada caiguda el dia abans va dificultar l’accés al cim, perquè molts dels assistents anaven mal calçats per caminar sobre un pam i mig de neu. Però tot-hom arribà a dalt, orfeonistes inclosos, i amb la seva actuació les cançons nadalenques van sortir d’allò més afinades.

L'experiència del mal tràngol que per a alguns havia suposat la neu, portà la Junta del Centre (formada bàsicament per socis "grans" i conservadors) a donar una altra orientació a la diada, escollint un lloc de fàcil accés; així doncs, el **III Pessebre** (17 de desembre de 1961) es portà al Montlleó, prop del Port d'Àger i a pocs minuts del cotxe. Tanmateix, la major part dels elements joves, que volien un acte més propi d'una entitat excursionista, no hi van estar d'acord i es van negar a participar-hi. Dels elements "grans", només l'Alfred Almacelles va fer costat als joves. L'oposició del cada dia més nombrós jovent a veure aquella diada convertida en un simple aplec, va moure la Junta a modificar la seva actitud, i per al **IV Pessebre** (23 de desembre de 1962) s'arribà a una solució de compromís: no es portà al Montsec (els joves no van aconseguir aquest objectiu fins al cap de 15 anys amb el XVIII Pessebre, portat a la Roca Alta) però sí al Montroig, concretament a l'ermita de Montalegre. Aquell any hi hagué una novetat: el pessebre anava posat dins d'una tenda d'acampada de xapa metàl·lica, realitzada per Diego Gálvez (de

Tallers Blàvia) segons plànols meus, i pintada de color carabassa per la M. Rosa Mateu. Del cost econòmic se'n féu càrrec el Sr. Josep Ysac, vicepresident del Centre. La tenda, pel seu embalum, l'havien de portar entre dos excursionistes, com un baiard. A l'interior de l'ermita oficià la missa mossèn Mauri, el popular *mossèn Cacao*.

L'èxit assolit pel IV Pessebre va fer veure als directius del Centre que era millor deixar-ho tot a mans del jovent. Així va ser a partir d'aleshores, i cada una de les successives edicions és digna de record: El **V Pessebre** (22 de desembre de 1962) a Sant Jordi de Camarasa, amb nevada inclosa, al qual alguns hi vàrem anar amb esquís; el **VI Pessebre** (20 de desembre de 1964) a la serra del Cucut, en què el pessebre es quedà oblidat en un banc de la plaça de Sant Joan, a Lleida, i el Jordi Sirera i l'Àngel Gàzquez van haver d'anar a corre-cuita a Artesa de Segre a comprar-ne un; el **VII Pessebre** (19 de desembre de 1965) a Santa Maria de Mur, en què el pessebre fou portat a peu des de Lleida per relleus d'excursionistes, a iniciativa de l'Alfred Almacellas i el Salustià Manuel Ros; el **VIII Pessebre** (18 de desembre de

El XI Pessebre (El Codó Llarg, Serra de Gurb, 21 de desembre de 1969) fou el darrer de la tenda metàl·lica i del diorama d'en Ramon Pradell, i també el darrer amb mossèn Mauri. A la imatge: Rosa Aransay, M. Isabel Peñascal, Manel Baró i Xavi Sirera. Asseguts: Manel Cortès i Pepita Duaigües. (Foto: M. Cortès, disparador automàtic).

1966) a Sant Salvador de Pinyana, enmig d'una espessa boira; el **IX Pessebre** (17 de desembre 1967) a la Roca del Corb de Peramola, en què es van arribar a omplir quatre autocars; el **X Pessebre** (15 de desembre de 1968) a la serra de la Campaneta, també amb quatre autocars; l'**XI Pessebre** (21 de desembre 1969) al Codó Llarg de la serra de Gurb, que amb unes 240 persones assolí el sostre d'assistència, i fou el darrer any de la tenda metàl·lica, del diorama d'en Ramon Pardell, i de la presència de mossèn Mauri. Sense arribar potser al rècord de 240 assistents, els 200 es van superar amb escreix als Pessebres IX i X, i també al XII.

Seria superflu fer esment de les edicions posteriors d'aquesta tradicional diada, de les quals queden molts més testimonis vius, i a més estan recollides als treballs abans esmentats, de manera especial al muntatge del Jesús Forcada.

Cloem, doncs, aquesta remembrança dels inicis d'una tradició que, any rere any, ha continuat fins arribar als nostres dies. Fins al **XXIII Pessebre**, que es portà el 20 de desembre de 1981 a la Punta dels Pins Carrassers del Montsant, sempre n'havíem tingut cura l'equip dels "joves" (darrerament ja ben madurs) amb només quatre excepcions: la ja esmentada del **III Pessebre** (1961, al Montlleó), el **XV Pessebre** (1973, a Castell-llibre), el **XVI Pessebre** (1974, al Turp d'Oliana) i el **XIX Pessebre** (1977, a Llastarri). Aquests tres darrers llocs els havia suggerit l'Àngel Gàzquez qui, a partir del **XXIV Pessebre**, prengué el relleu i fou l'ànima d'aquesta tradició fins a la seva mort, amb la col·laboració dels germans Jové.

Aquestes ratlles tenen també l'objectiu final de retre un merescut homenatge al **Ramon Pardell**, a qui es deu la idea original i l'empenta de les primeres edicions, i a l'**Àngel Gàzquez**, que en fou el continuador i mantenidor al llarg de vint-i-cinc anys. La pervivència d'aquesta tradició està assegurada en el futur, havent pres el relleu de l'Àngel Gàzquez el seu fill Josep Lluís, amb idèntic entusiasme que el seu pare.

Manel Cortès

L'Àngel Gàzquez, entre gent, a l'ermita de Santa Pelaia. Pessebre de 2005.
(Foto: Josep Lluís Gàzquez)

El pessebre (l'original d'en Ramon Pardell) dins de la tenda d'acampada metàl·lica. (Foto: M. Cortès)

En record de Joan Carles Sisó

El passat mes d'agost, després d'una llarga i penosa malaltia, ens deixà el Joan Carles Sisó, persona vinculada al Centre al llarg de molts anys. Impressor d'ofici, havia heretat del seu pare la prestigiosa Impremta Mariana, situada al carrer dels Templers, de Lleida, als tallers de la qual s'imprimí l'antiga *Circular del Centre* a partir de l'any 1976, i s'edità la guia *El Montsec i muntanyes veïnes*, apareguda a l'any 1984, en commemoració del 75è aniversari de la nostra entitat.

Però no només en l'art de Gutenberg sobresortia en Joan Carles: hi havia tres aspectes més, almenys, pels quals era ben conegut a Lleida: un era la fotografia, sempre en la línia d'avantguarda; la seva obra es pot definir com molt notable per la qualitat (havia estat guardonat amb bastants premis) i realment extraordinària per la quantitat. Un altre aspecte era la micologia, que

per a ell era una passió, i no només amb la finalitat de collir bolets, sinó per la dèria de trobar i identificar exemplars curiosos i varietats rares, especialitat en la qual arribà a ser un reconegut expert. I, finalment, els seus viatges ça i lla amb la caravana a remolc. Nòmada del segle XX, fins i tot va escriure i publicar el manual *Caravanas y caravanistas*, destinat a servir de guia i orientació als practicants d'aquesta modalitat de càmping.

La seva mort va ser precedida, dos anys abans, per la del seu únic fill, el Maurici, la desaparició del qual havia comportat el tancament de l'activitat en el camp de les arts gràfiques, vocació del nostre company al llarg de tota la seva vida. Serveixin aquestes ratlles per expressar el nostre condol a la seva vídua, la senyora Berta Iglesias, i a la resta de familiars i amics.

Reposi en pau l'amic Joan Carles.

Equip Aresta

Era a la Impremta Mariana del carrer Templers on la família al complet (el Joan Carles Sisó, la Berta i el seu fill Maurici) estava al peu del canó per tirar endavant aquell negoci de caire familiar. Entre moltes altres coses, calia fer l'*Aresta*, i durant 3 anys ens trobàvem cada dos mesos per enllestir-la.

Ara la Berta s'ha quedat sola. El seu fill i el seu marit, en qüestió de dos anys, han emprès el llarg viatge cap a llocs desconeguts...

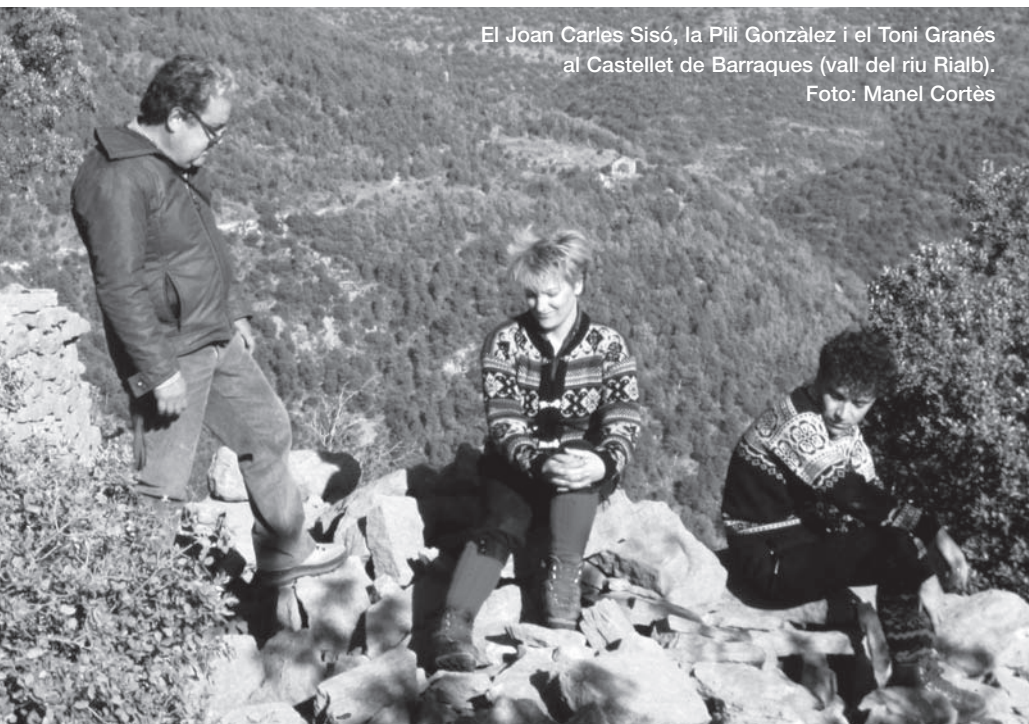
Jo guardo el record del Joan Carles com un home apassionat amb tot allò que feia.

L'altre dia, amb motiu de la inauguració de l'exposició "Coma Estadella i La Petite Galerie" al Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Lleida, vaig tenir ocasió d'assabentar-me que en Sisó havia fotografiat gairebé tots els actes inaugurals d'exposicions fetes a la nostra ciutat, fossin del caire que fossin, i que la Berta ha cedit el seu arxiu (unes 25.000 fotografies) a l'IEI.

Lleida, doncs, gràcies a ell i a persones com ell, podrà gaudir d'una sèrie de records plasmats en paper.

Joan Carles, siguis on siguis, no perdis la passió.

Dolors Llordés

El Joan Carles Sisó, la Pili González i el Toni Granés
al Castellet de Barraques (vall del riu Rialb).
Foto: Manel Cortès

Concurs de la millor portada de l'*Aresta*

Ja sabeu que el temps per participar al Concurs de Portades es va acabar el 30 de setembre. Un cop s'ha procedit al recompte de vots, la classificació ha quedat de la següent manera:

14 vots: Portada núm. 37, del Josep M. Castellví

13 vots: Portada núm. 83, de l'equip expedicionari Gasherbrum II

12 vots: Portada núm. 93, de l'Agustí Ardiaca

11 vots: Portada núm. 77, de la Gemma Esteve

9 vots: Portada núm. 36, Arxiu Sirera-Jené

8 vots: Portada núm. 80, del Francesc Català

7 vots: Portades núm. 20 / 63 / 86 / 92

6 vots: Portades núm. 3 / 97

5 vots: Portades núm. 14 / 19 / 30 / 88

4 vots: Portades núm. 15 / 18 / 42 / 87

3 vots: Portades núm. 1 / 7 / 10 / 22 / 32 / 53 / 65 / 66 / 67 / 98 / Especial Cuita el Sol

2 vots: Portades núm. 5 / 24 / 31 / 38 / 48 / 62 / 70 / 71 / 84 / 85 / 91 / 94 / E. Romànic

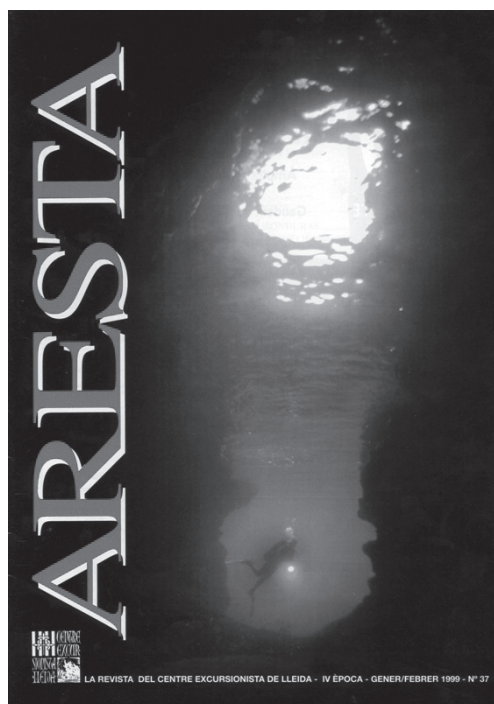
1 vot: Portades núm. 2 / 4 / 6 / 8 / 11 / 12 / 16 / 21 / 25 / 26 / 27 / 44 / 45 / 47 / 56 / 58 / 60 / 75 / 79 / 81 / 95 / 96 / 99 / E. 100 cims

Per tant, la portada que vosaltres, amb les vostres votacions, heu volgut que sigui la guanyadora correspon al núm. 37, Coves del "Cabo Tiñoso" a la Azohía (Múrcia), del Josep Maria Castellví. **MOLTES FELICITATS!!!!**

Aquí, la teniu, però ja sabeu prou bé que en color és molt més maca!!!!

A la Junta del dia 4 de novembre es va procedir a fer el sorteig d'un joc de pals entre tots els participants. L'afortunat va ser l'Abel Caufapé. Enhorabona!!!

Al guanyador de la portada, el Josep M. Castellví, se li va lliurar el regal corresponent, una motxilla, en un acte al mateix Centre, el 13 de novembre, dia en què també es va lliurar el joc de pals a l'Abel.

Aquest concurs no ha estat res més que una manera d'agrair-vos l'esforç que totes i tots poseu a fer-nos arribar una bona imatge per a la portada de l'*Aresta*. Lamentablement el pressupost del Centre no arriba per poder premiar totes les portades, però almenys hem volgut que, d'una manera ben democràtica, s'escollís la que per a vosaltres hagi estat la millor. De nou, moltíssimes gràcies a totes i a tots per la vostra participació.

Equip *Aresta*

Darrer tresmil del Carles Giné

El passat divendres, dia 11 de setembre, aprofitant que era un dia festiu a Catalunya, uns quants membres del Centre Excursionista de Lleida, molts amics —entre els quals m’hi voldria incloure— i un bon grapat de familiars del Carles Giné vam acompanyar-lo a fer el seu darrer tresmil.

El cim escollit va ser l’Estaranha, al Pirineu francès, un pic més o menys fàcil i assequible per a gairebé tots els públics. Hi eren representades totes les edats, nens, adolescents, joves, adults... De tota la munió de gent que caminàvem, n’hi havia que ja sabien perfectament de què anava el tema per diferents raons. Els uns, perquè ja se li havien avançat i duïen els deures fets de feia temps i els altres, perquè també persegueixen el mateix objectiu.

Pel que fa a la resta del que podríem anomenar “expedició”, mentre pujàvem, no vaig poder

evitar escoltar petits fragments de converses i a partir d’unes quantes paraules robades, vaig constatar que hi havia molta gent que mai no havia sentit a parlar del tema abans d’aquell dia. O potser n’havien tingut la primera notícia només unes setmanes enrere, quan el Carles els ho havia explicat per primer cop.

Em vaig sorprendre a mi mateixa pensant que no tothom —ni totdon— coneix la llista del Feliu o qualsevol altra llista oficial. Realment, no sé per què em vaig quedar tan astorada, si jo mateixa sóc membre del Centre des de fa encara no tres anys, i mai abans no m’havia plantejat que pogués existir cap llista de tresmils. Coneixia l’existència d’alguns pics, els més famosos, els més visitats o els més interessants i prou. En cap moment m’havia preguntat per l’alçada d’un pic o d’un altre, ni tan sols m’havia qüestionat si allò que veia era un pic o no. Dit això, encara menys podria arribar a pensar que hi haguessin persones que dediquessin dies, suors, esforços i il·lusions a fer-los tots.

N’hi ha que diuen que és pur afany de col·leccionisme. De fet, vaig sentir clarament com una noia, entre esbufec i esbufec, deia a un amic seu que no entenia aquesta fal·lera per atresorar tresmils, i que ella no pensava fer-ne cap més. El noi no li va contestar. Jo vaig pensar, no que no pogués parlar pel cansament sinó que no deia res perquè hi estava en desacord. Em vaig imaginar que aquell era el primer tresmil per a tots dos. Vaig veure clarament que a ella no li havia agradat, que no continuaria i, en canvi, vaig poder deduir pel silenci d’ell que alguna cosa havia passat dintre seu.

A partir d’aquí, em vaig plantejar un interrogant: què és el que ens mou a fer tresmils? La noia de qui he parlat abans no entenia el motiu i creia que era pur afany de col·leccionisme. Jo tampoc no ho entendria si només fos afany de col·leccionar. En el meu cas no és així. És ben clar

que podríem trobar tantes motivacions com persones. No sé quines són les raons dels altres, però puc intentar explicar les meves.

Tots els qui hem fet algun tresmil, sia tres, sia vint-i-cinc o cent seixanta, sabem que no n'hi ha cap que no suposi un esforç. Un ha de renunciar sovint al merescut descans del cap de setmana, llevar-se d'hora, carregar a l'esquena una motxilla farcida de menjar, beure, roba, sac, piolets, crampons..., i caminar hores i hores salvant durs desnivells. Sovint passes fred, calor i fins i tot pots arribar a tenir por en algun moment o altre. Tot això s'oblida quan arribes dalt. L'aire del cim és diferent. Direu que és per la falta d'oxigen i és veritat, no us ho negaré. Però no és només per això. L'aire del cim es respira amb la satisfacció neta d'haver-hi arribat i és això el que el fa únic. Aconseguir un cim no acostuma a ser fàcil. Sovint un s'ha de superar a un mateix. És aquesta, doncs, la meva raó? Doncs sí, n'és una de molt important. Si fos quelcom fàcil, potser no tindria motivació.

Alhora, recordant la festa que vam fer dalt del cim, el bon ambient que hi havia, el discurs —sempre interessant— del Feliu, del Miquel

Àngel i del mateix Carles —emocionat—, la txapela brodada amb molta estimació per l'esposa d'un dels dos amics bascos i companys d'aventures del Carles que aquests li van regalar i el sopar i concert de fi de festa —immillorable—, em dic a mi mateixa que la superació no és l'únic motiu. Una persona molt important per a mi em va dir que les relacions que neixen a la muntanya són molt fortes, indestructibles. Jo m'ho vaig creure. No m'agradaria fer un tresmil en solitud. Ni m'hi veig preparada ni ho vull. No podria gaudir de la puresa de l'aire del cim si no ho pogués assaborir amb algú en aquell mateix moment. Compartir un crit, una abraçada, una cançó o un ball de celebració —que per a tot hi ha gustos— en assolir un cim és el que ens fa voler caminar amb algú al costat. És segurament aquesta felicitat el que el Carles va voler compartir amb tots els qui el vam

acompanyar. Ens va fer partícips així de la seva alegria.

Per a alguns, aquell va ser el seu primer tresmil. Estic convençuda que d'aquí a uns quants anys aquest mateix algú voldrà celebrar el seu darrer tresmil amb qui més estimi.

Text: Neus Martínez

Fotos: Carles Sàez

51 Pessebre a Muntanya: Sant Miquel de Valldàries

Dia 20 de desembre de 2009

Som a les portes de l'hivern i, per tant, hem d'anar pensant en la ja 51a edició de la tradicional col·locació del Pessebre del CEL.

Enguany el lloc elegit és una mica més a prop de Lleida i per una carretera millor que la de l'any passat, cosa que de ben segur agrairan els més menuts, tot i així cal tenir en compte que la boira ens pot jugar una mala passada.

El programa oficial d'activitats es regirà, aproximadament, pel següent horari:

08:30: Sortida de Lleida

09:30: Trobada per esmorzar al Restaurant Can Valls, a la carretera C-14 km 124 (a 7 km de Ponts en direcció a Oliana).

10:30: Sortida cap a l'ermita de Santa Perpètua on deixarem els cotxes.

11:00: Inici de la caminada.

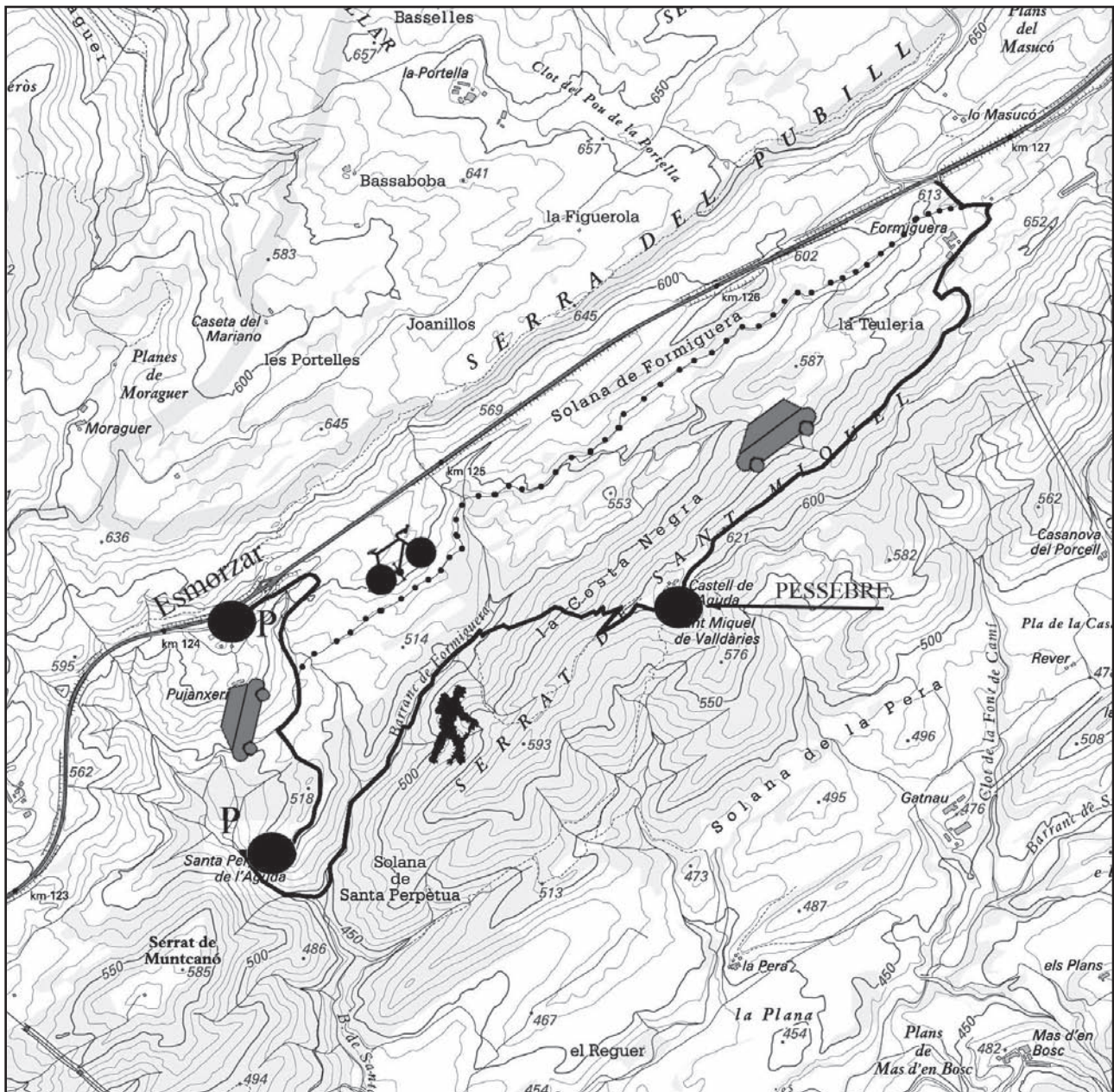
12:30: Col·locació del Pessebre a l'ermita de Sant Miquel de Valldàries o del Castell de l'Aguda i cantada de nades a càrrec de la coral polifònica del CEL.

13:00: Dinar de germanor.

Itinerari

Des de Can Valls prenem el camí asfaltat en baixada, que mena a Vilanova de l'Aguda (just a la cruïlla amb la carretera general), a uns 800 metres cal deixar l'asfalt i prendre una pista en bon estat (ferm amb graveta), cal estar a l'aguait atès que el rètol és tan sols per als que pugen; en 450 metres som a l'ermita.

Des de l'ermita de Santa Perpètua, per darrere de les taules de pícnic, un camí davalla cap a l'oest fins a trobar la pista que segueix el barranc del mateix nom. Prenem la pista avall fins al barranc de Formiguera, que ens arriba per l'esquerra, una senda ben marcada ressegueix el fons del

barranc, el creua dues vegades i, al tercer cop, gira cap a la dreta i comença a pujar ben decidit fins al collet del Castell de l'Aguda; un cop al coll ja és ben visible l'ermita de Sant Miquel, a la qual s'arriba tot planejant en pocs minuts.

Recorregut: ~ 2,5 km.

Desnivell: ~ 150 metres.

Temps aproximat: 45 minuts.

Alternatives

Els que vulguin poden deixar el vehicle a Can Valls i fer tot el recorregut a peu.

Recorregut amb BTT: A uns 600 metres del lloc d'esmorzar seguint cap a Santa Perpètua, cal deixar el camí asfaltat i prendre a l'esquerra una pista que, paral·lela a la carretera, porta a cal Formiguera, des d'on se segueix l'itinerari d'accés amb vehicle.

Accés amb vehicle des de la cruïlla del poble nou de Tiurana (km 126,600) passant per cal Formiguera i seguir la pista del serrat de Sant Miquel fins a l'ermita.

Josep Lluís Gàzquez

Apunts i comunicacions

S'ha inaugurat el trajecte de sender de Gran Recorregut núm. 3 que va de Vallbona de les Monges a Fullea passant per les viles d'Omells de Na Gaia i Senant, unes de les raconades més belles de les Garrigues. El recorregut té una llargada de 18 km. Properament s'ha previst que aquest itinerari arribi a la ciutat de Lleida, passant per les Borges Blanques. A l'acte van assistir representants de les entitats del Centre Excursionista de les Borges Blanques, de Balaguer i de Lleida. Es va fer coincidir la inauguració amb la festa anual de la VIII Vegueria de la FEEC.

Aquest dibuix és d'en Jordi Gort, i va sortir als butlletins dels anys setanta. Hem pensat que també a l'*Aresta* podríem gaudir d'aquesta petita gran meravella.

XIV TRANSMONTSEC

El passat diumenge 18 d'octubre es va celebrar la catorzena Transmontsec, marxa de BTT no competitiva que enguany ha comptat amb la novetat d'un tercer recorregut de 30 km i els ja tradicionals de 60 i 110 km amb pujada al Montsec d'Ares primer, i al de Rúbies després. Hi havia 75 inscrits en l'edició d'enguany i 69 van prendre la sortida. El primer classificat va trigar 6:46 h a completar l'itinerari llarg i l'ascensió als dos Montsec i 4:15 h va trigar el primer classificat de l'itinerari de 60 km amb ascensió al Montsec d'Ares, per la seva banda el participant que va invertir menys temps a completar l'itinerari de 30 km ho va fer en 2:44 h.

La llibreria Volt Tour ens envia les principals novetats de muntanya que s'han publicat recentment, i que podem trobar a la seva botiga:

- 1) *Pirineos. 20 refugios y 40 cumbres*. Edic. Desnivel (Víctor Riverola)
- 2) *Crestas Pirenaicas Pirineo Central*. Vol. II. Edic. Desnivel (Pako Sánchez)
- 3) *En BTT pel Pirineu català*. Edic. Cossetània (Oriol Guasch)
- 4) *A peu pel Pirineu català. 20 itineraris*. Edic. Cossetània (Manel Figuera)
- 5) *80 recorreguts pels Parcs Nac. dels Pirineus*. Ed. Cossetània (Didier Castagnet)
- 6) *Lo Port. 52 rutes de senderisme*. Edic. Piolet (Joan J. Tirón)
- 7) *Mapa Piolet Vall de Tor a escala 1:20.000*. Edic. Piolet
- 8) *Mapa Piolet El Montmell-Selma-Valldosser a esc. 1:20.000*. Edic. Piolet
- 9) *Mapa Piolet Travessa Les Borges Blanques-Montblanc i GR-3 Vallbona de les Monges-Borges Blanques esc. 1:30.000*

PÍFIA

El Lluís Bordes ha detectat una errada en l'Índex per Autors, que recentment s'ha publicat al web del Centre.

Paradisos perduts. Maldives, (I i II part) s'ha posat que és un article d'Arauna, J. / Bellet, J. R., quan en realitat és d'Arauna, J. / Bordes, Ll.

Demanem disculpes a l'autor i properament ho corregirem. Aprofitem per demanar-vos que ens comuniquieu qualsevol equivocació que detecteu, per procedir al seu canvi. Gràcies.

La volta al Posets

Al principi de la ruta, la Val d'Estós se'ns obre en tota la seva màxima esplendor

A l'extrem més oriental del Pirineu d'Osca, apareix el parc Posets-Maladeta, que va ser declarat Parc Natural per Llei 3/1994, de 23 de juny, amb l'objectiu de preservar els valors naturals, paisatgístics i faunístics que es troben en aquest indret. De les 33.267 ha que formen aquest espai natural, n'hi ha més de 350 ocupades per geleres. Dins d'aquesta superfície, la gelera del massís Aneto-Maladeta és la millor conservada i la de major extensió de tota la serralada pirenaica. Aquest espai guarda, també, 95 llacs o ivons d'origen glaciari així com el nombre més gran de cims de 3.000 m dels Pirineus.

És aquí on apareix el massís del Posets o Llardana, amb el cim del mateix nom, que amb els seus 3.375 m és la segona elevació de la serralada. És en aquesta zona i en les quatre valls que el delimiten (Estós, Grist, de la Ribereta i d'Añes Cruzes) on es desenvolupa una ruta on podem conèixer racons espectaculars i salvatges així com zones de prats i de mitja muntanya. Aquesta ruta es pot realitzar en tres jornades i sempre dormint en refugi, ja sigui guardat o en cabana de pastors i sempre seguint el GR 11 i la seva variant

11.2. També hi ha la possibilitat de conquerir el cim de Posets i els que tinguin ganes de tresmils poden fer sense gaires problemes cinc cims més, atès que en aquest tram es fa un passeig sostingut per sobre de la mítica xifra. Durant el recorregut trobarem abundant aigua i grans zones lacustres, entre les quals destaquen la de Batisielles i la del Plan dels Ivons, tots dos d'una bellesa impressionant. També hi ha grans formacions rocoses com l'Agulla de Perramó, la Dent de Llardana i el

vessant oest del massís tot passant per terrenys granítics, calcaris i esquistosos.

1a jornada: Pàrquing d'Estós – Collada de la Pllana – Cabana de Llardaneta

Desnivell: +1.400 metres, -400 metres (6 hores 30 minuts)

Comencem al pàrquing d'Estós (1.300 m), en què segons l'època de l'any tindrem més o menys problemes per aparcar lliurement, ja que per tres euros hi ha un pastor que deixa entrar el cotxe en un prat. Seguirem les marques blanques i vermelles del GR 11 i remuntarem la Val d'Estós. Passarem per la Cabana de Santa Anna (30 min) on es pot dormir i seguirem per un camí ample fins a la cruïlla on es desvia el GR i s'enfila vers la Val de Batisielles (Palanca de Batisielles, 1 h 30 min). Aquí el camí s'enfila fortament fins que arribem a la cabana de Batisielles (en mal estat), ivó gran de Batisielles, ivó de l'Aigüeta de Batisielles fins a la Collada de la Pllana (2.702 m, 5 h). Bona part d'aquest tram estarà presidit per l'esvelta Agulla de Perramó, que amb els seus 2.553 m i les seves verticals parets granítiques

La impressionant Agulla de Perramó

és un lloc de referència per a l'escalada clàssica. Tanmateix, el circ resta tancat per les espectaculars Tuques d'Ixeia i Chuise.

A partir d'aquest coll, només cal seguir les marques del GR fins a la cabana de Llardaneta (2.320 m, 6 h 30 min). Al principi, contornejarem per la dreta l'ivó de la Pllana i davallarem per un camí ben marcat fins a la Pleta de la Pllana (2.450 m). Caldrà parar atenció prop de la cabana de no perdre el camí, ja que cal superar un ressalt rocós i el camí fa molts alt i baixos. En aquesta cabana, amb capacitat per a quatre persones i amb proximitat d'aigua, podem passar la nit, però si volem les comoditats d'un refugi guardat, només cal seguir el camí i en 45 minuts aproximadament arribarem al refugi Àngel Orús (o Forcau, 2.115 m), que és visible en tot moment des de la cabana.

2a jornada: Cabana de Llardaneta – Coll de Grist – Cabana de Puyarueso (opcional cresta Espadas-Posets)

Desnivell: +1.400 metres, -1.700 metres (10 hores)

Sortirem de la cabana de Llardaneta i en comptes d'anar a buscar la via normal del Posets (on caldria fer uns 30 min de camí sense guanyar

alçada), anirem pujant en diagonal suaument per amplis pendents d'herba i fins i tot trobarem alguna fita. Al cap de 30 min aproximadament empalmarem amb el GR 11.2 i la via normal del Posets, que seguirem fins a la cota 2.550, on el camí es bifurca (1 h 15 min). Aquí tenim l'opció de continuar el camí vers l'ivó de Llardaneta (30 min) o bé continuar pel camí d'ascensió al sostre del massís. Si seguim aquesta segona opció, el camí guanya alçada ràpidament i es troba molt ben marcat. Al cap de 2 hores entrarem a la Canal Fonda (punt ideal per carregar les cantimplors d'aigua), que manté neu molta part de l'any i fa necessari l'ús de grampons la majoria de vegades. Remuntarem durs pendents de vegades per neu i altres per tartera fins a assolir el Coll del Dent (2.990 m, 2 h 30 min). Amb vistes de bona part de la cresta, seguirem per un camí marcat per forts pendents fins a assolir l'aresta cimera, que ens portarà al cim sense més problemes (Posets, 3.375 m, 3 h 15 min).

Des d'aquest cim podem veure bona part de la ruta que hem fet i la que ens queda, juntament amb dilatats paisatges en els quals s'inclouen gairebé tots els massissos de més de 3.000 metres de la serralada. Si el temps ho permet i estem avesats a fer crestes amb alguns passos exposats

(no pas complicats), baixarem per la tartera sud-oest, que ens portarà en poc temps al Coll de Jean Arlaud, d'on surt la mítica via hivernal (2.960 m). Coronarem la Tuqueta Roya (3.273 m) i en la baixada trobarem un pas de II grau una mica exposat que caldrà desgrimpar sense més problemes que la timba que s'obre als peus. Seguim carenant i assolim la Tuca de Llardaneta i Las Espadas (3.325 m). Aquí l'aresta baixa dràsticament i abans d'arribar a l'últim tresmil de la ruta (Pavots, 3.124 m, 5 h 15 min) ens trobem amb un pas de III d'uns tres metres d'alçada que cal desgrimpar. És exposat però té molt bones preses. Si no ens volem complicar, un petit cordino ens ajudarà a salvar aquests dos obstacles amb còmodes ràpels que ens caldrà muntar. Des del Pavots i acabada l'aresta, baixarem per amples pendents fins a la cota 2.863, i perdrem alçada en diagonal vers la dreta fins que trobarem de nou el GR 11.2 (6 h). Un cop aquí, remuntarem per un fort i sostingut pendent fins al Coll de Grist (2.964 m, 6 h 30 min). Aquí hi ha la possibilitat de fer les Forquetes (3.011 m),

en uns 20 minuts per camí marcat i sense complicacions. Des d'aquest coll tan altiu davallem per un camí ben marcat (seguint les marques del GR 11.2) per tota la vall de la Ribereta, creuant tarteres, barrancs i salts espectaculars d'aigua per endinsar-nos en els boscos de pi negre i finalment arribar a les bordes de Biadós i al refugi (1.700 m, 9 h 30 min). En l'últim tram abans del refugi cal que ens desviem vers la dreta per buscar un petit pont que creua el riu Cinqueta d'Añes Cruces, de cota 1.740 m aproximadament. MAI no agafarem la pista que porta a l'esquerra, ja que arribaríem al càmping dels Plans, per sota del refugi i fora de la ruta. Al refugi podem descansar i gaudir de les meravelloses vistes que proporciona la cara oest del massís Espadas-Posets amb un desnivell aproximat de 1.600 m en pocs quilòmetres. Després de refer les forces, carregarem la motxilla i travessarem tot el seguit de bordes per remuntar la vall d'Añes Cruces (seguint el GR 11) fins a la cabana de Puyarueso (1.850 m, 10 h), amb dos compartiments en bones condicions per dormir.

Arribant al Coll de la Plana, les Tuques d'Ixeia queden darrere nostre.

3a jornada: Cabana de Puyarueso – Port de Chistau – Pàrquing d'Estós

Desnivell: +727 metres, -1.277 metres (7 hores)

Sortim de la cabana on hem passat la nit i seguim el GR 11 en direcció nord sempre a l'ombra del massís del Posets i pel marge dret del barranc. Remuntem per còmodes pendents la Val d'Añes Cruces fins a la cota 2.000 per on creuem el riu (1 h 15 min). En aquest punt el camí agafa un fort pendent i s'enfila fins al Port de Chistau (2.577 m, 2 h 30 min). Boniques vistes cap a l'oest del massís del Bachimala i cap a l'est del Perdiguero i muntanyes Maleïdes. Aquesta és l'última pujada de la ruta i ara només ens queda resseguir el camí per la llarga i espectacular Val d'Estós. Des d'aquest port, i si encara no n'hem tingut prou de fer tresmils, ens podem desviar vers el sud a buscar la cresta i fer els pics dels Gemelos (3.134 m i 3.176 m) que assolirem fàcilment després d'1 hora i mitja de pujada per una aresta ampla al principi i més estreta al final, però en cap moment complicada.

Des del Port de Chistau es baixa fàcilment al fons de la vall i en dues hores i mitja arribem al refugi d'Estós (1.890 m, 5 h). A partir d'aquí el camí és més marcat i ample en bona part del traçat fins

a acabar a la pista que dos dies enrere ens ha vist començar la ruta (pàrquing d'Estós, 1.300 m, 7 h). Es pot fer llarg, però és sens dubte un recorregut encisador acompanyat en bona part pel riu Estós, que de mica en mica va augmentant de cabal a causa de l'aportació de diferents barrancs que drenen a la vall. També són observables processos càrstics en les proximitats del refugi, de tal manera que l'aigua surt a mig pendent de la muntanya sense aportació visible en les parts superiors.

Dades pràctiques

Bibliografia

Mapa Posets-Perdiguero. Escala 1:25.000. Editorial Alpina (2005) / *Los tresmiles en 30 jornadas.* M. Capdevila. Ed. Martínez Roca (1997) / *GR 11 Senda Pirenaica.* J. A. López Lafuente, Ed. Prames (2005)

Transports i material aconsellable

A Benasc (capital de la Vall), s'arriba per la carretera comarcal A-139 i hi ha una línia regular d'autobusos des de la població de Barbastro. Durant bona part de la ruta, amb excepció del tram de cresta Posets-Espadas, trobarem llacs i rierols on podrem carregar aigua. Al final de cada etapa podem optar per dormir

en un refugi guardat (Àngel Orús i Viadós) o bé dormir en una cabana de pastor en bones condicions, amb la possibilitat de carregar aigua a la rodalia. En cas de voler coronar el Posets, seran necessaris els crampons i el piolet al principi de la temporada d'estiu (juny i juliol, inclòs part de l'agost, segons l'any), per a poder superar la Canal Fonda, que conserva neu bona part de l'any.

Text i fotos:

Miquel Àngel Ramos Pinto

Vistes des del Posets (3.375 metres)
vers la cresta Espadas-Posets

